

Drie hulpverleners van ggz-instelling GGNet kunnen niet langer aanzien hoe marktwerking en dbc's hun vak verzieken. Met de website deggzlaatzichhoren.nl mobiliseren ze collega's. Ook hun raad van bestuur steunt de actie. 'De boodschap dat het echt misgaat met onze branche wordt niet goed naar buiten gebracht.'

GGNET IN OPSTAND TEGEN MARKTWERKING

BRAM PEETERS
REDACTIE@PSY.NL

'N u is het genoeg.' Dat is wat Fred Leffers, psycholoog bij GGNet in Apeldoorn, dacht toen hij begin dit jaar samen met twee collega-psychologen Thijs Emons en Co Klaver in de pen klom. In diverse media uitten ze hun frustraties over de bureaucratie en de hoge werkdruk, veroorzaakt door de invoering van marktwerking en de diagnose-behandelingcombinaties (dbc's). In *Psy 5/2008* schreven ze dat de zorg niet meer draait om de mens, maar om productie, procedure en profilering. Leffers: 'We schreven die artikelen vanuit verontwaardiging over de onmogelijkheid om gewoon ons werk te doen. Sinds de invoering van marktwerking en het dbc-systeem is er een warboel van allerlei regels en voorschriften. Je bent steeds meer tijd kwijt aan het voldoen aan al die eisen en aan de voortdurende zoektocht naar hoe het nu eigenlijk moet. Je wordt als hulpverlener steeds meer van je werk gehouden door al die onzin.'

Vorige maand lanceerden de drie hulpverleners de website

deggzlaatzichhoren.nl voor collega's die zich net als zij zorgen maken over de 'teloorgang van hun vak'. Op de site beschrijven zij wat er volgens hen mis gaat, en verwijzen ze naar artikelen uit de media en andere initiatieven zoals de actiegroep Zorg Geen Markt, opgezet door SP-partijleider Agnes Kant. Het idee achter *deggzlaatzichhoren* is om een eind te maken aan het gebrek aan assertiviteit. De drie initiatiefnemers willen ervaringen van zorgverleners zichtbaar maken en uitdragen dat er wel degelijk gezamenlijkheid is. Leffers: 'We zijn minder weerloos dan we denken. Als we ons vak bedreigd zien, hebben we als hulpverleners de taak daarvoor te strijden. We kunnen uit die hulpeloze positie komen door de buitenwereld duidelijk te maken wat er misgaat.'

GELD LENEN

Of hun actie gaat slagen hangt af van het feit of de drie psychologen in staat zullen zijn hun collega's massaal te mobiliseren. 'Ik denk zeker dat we dingen kunnen veranderen, maar daarvoor is nodig dat we ons met ons allen laten horen', zegt Leffers. 'Als van de 70.000 mensen die in de ggz werken, er tienduizend op het Malieveld staan, heeft dat echt wel effect.' Op dit moment hebben al bijna duizend mensen zich aangemeld voor de mailgroep van *deggzlaatzichhoren*. Ook binnen GGNet wordt positief gereageerd op de actie, zegt Gerda Visser van de ondernemingsraad. 'Uit de eerste reacties op intranet

blijkt dat men het erg goed vindt om niet lijdzaam toe te zien, maar datgene te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt.' Volgens Visser leeft de door haar collega's aangezwengelde discussie steeds meer in de instelling. 'Dat komt doordat de consequenties van marktwerking en dbc's steeds duidelijker worden. Een groot deel van je werk bestaat tegenwoordig uit administratie en verantwoording en niet uit het leveren van zorg.' Het initiatief van de GGNet-werknemers krijgt eveneens steun uit onverwachte hoek. Het was bestuurder Kees Lemke die zich als een van de eersten aanmeldde voor de mailgroep. 'Ik heb ze direct gemaaild dat ik het een fantastisch idee vond.' Lemke denkt dat de raad van bestuur deels dezelfde zorgen heeft als de actievoerders, al ligt voor de raden van bestuur het accent op de 'afkalkende financiering'. Lemke: 'Omdat een aantal verzekeraars pas na één jaar voor de behandeling betaalt, lenen veel instellingen die niet worden voorgefinancierd nu bij banken en spreken ze hun reserves aan. De gezamenlijke schuldenlast van de ggz-instellingen is dit jaar toegenomen met 600 miljoen euro. Als dit nog twee, drie jaar doorgaat, zul je zien dat grote ggz-instellingen bezwijken. Dat hele mooie verhaal van overheveling van de Awbz naar de Zorgverzekeringswet en Wmo blijkt in de praktijk één grote doorlopende bezuinigingsactie, gecombineerd met een stoomwals van bureaucratie voor de werkvloer.'

KOP IN HET ZAND

Vindt Lemke dat de initiatiefnemers gelijk hebben met hun uitspraak dat werknemers inderdaad afgeleid worden door onzin? Draait het dagelijkse werk niet meer om de mens, maar om productie, procedure en profilering? Lemke: 'Het is misschien een te sterk beeld, maar tegelijkertijd zou ik er niets aan af willen doen. Want als je dit verhaal beleefd en genuanceerd naar buiten brengt, komt de boodschap niet over. Bij zorgverzekeraars, bestuurders, de koepelorganisatie of het ministerie moet je ontzettend hard aan de ketting rammelen om ook maar enigszins een reactie te krijgen.' Maar is Lemke als bestuurder niet medeverantwoordelijk voor deze situatie? De actievoerders menen namelijk van wel. Volgens hen hebben de beroepsverenigingen, maar ook de managers, het vak niet goed bewaakt. De directies, uitzonderingen daargelaten, werkten mee aan de veranderingen of staken hun kop in het zand, schrijven ze op de website. Lemke: 'Ik begrijp dat ze dat zeggen. Maar ik verkeerde, net zoals de meeste collega-bestuurders, lang in de veronderstelling dat de ggz het financieel door de overheveling naar het nieuwe zorgstelsel beter zou krijgen. Bovendien dachten wij dat het goed voor het imago zou zijn om bij de gewone gezondheidszorg te horen.'

Als voorbeeld noemt Lemke de ondersteuning in de huisartsenpraktijk. 'GGNet heeft bij tweehonderd huisartsenpraktijken ggz-hulpverleners gedetacheerd. Dat vinden mensen prettig want het is erg laagdrempelig. In het nieuwe zorgstelsel is zonder enig overleg besloten dat de financiering hiervoor bij de ggz-instellingen wordt weggehaald. Vervolgens zegt de zorgverzekeraar dat wij dit werk niet meer mogen doen.'

Voor Lemke is het nu een klein jaar zichtbaar dat de overheveling 'zo bizar uitwerkt'. 'Als bestuurder heb je de tijd nodig om

in te schatten of de problemen van tijdelijke aard zijn of dat het echt niet goed gaat komen.'

ROEPENDE IN DE WOESTIJN

Dat het niet goed komt met marktwerking in de ggz, daar is Lemke inmiddels van overtuigd. 'Het idee was prima, maar de uitvoering wordt steeds rampzaliger. Op z'n best zijn we er straks na twee, drie jaar ploeteren in geslaagd om weer te doen wat we de jaren daarvoor ook deden, maar nu met een heel ingewikkeld systeem. Dat het iets toevoegt, daar geloof ik niks meer van. Dat het heel veel kost, daar ben ik van overtuigd.' Lemke zegt dat hij hard werkt om hierin verandering te brengen. 'De helft van de tijd ben ik bezig met het vinden van een weg om de bureaucratie te omzeilen voor onze werknemers.'

'ALS DIT TWEE, DRIE JAAR DOORGAAT DAN ZULLEN GROTE GGZ-INSTELLINGEN BEZWIJKEN'

Daarnaast probeer ik, samen met een aantal collega's, GGZ Nederland aan te moedigen actie te ondernemen en een andere toon aan te slaan in de lobby.' De bestuurder was naar eigen zeggen tot voor kort nog roepend in de woestijn. 'De groep bestuurders die zich begint te roeren wordt groter, maar de boodschap dat het op deze voet echt misgaat met onze branche, wordt niet goed naar buiten gebracht. Als enkele van onze werknemers dit met deze actie willen uitdragen, zou ik dus zeggen: laat ze dat alsjeblieft doen. Want er zijn zo weinig mensen die hun mond open doen. Dat zal waarschijnlijk pas over een jaar gebeuren als de schade al veel te groot is.'

MANIFESTATIE

De actiegroep Zorg Geen Markt organiseert samen met actiegroep Therapie in nood (AbvaKabo FNV, CNV Publieke Zaak, NU'91 en Unie Zorg en Welzijn) op zaterdag 25 oktober een manifestatie in Amersfoort. Dan worden de resultaten gepresenteerd van een enquête waaraan 5300 hulpverleners uit de ggz hebben meegedaan. Afgelopen juni presenteerde de SP al een tussenrapportage van dit onderzoek. Daaruit bleek dat negentig procent van de respondenten wilde stoppen met het dbc-systeem. Driekwart van de respondenten gaf aan dat het registratiesysteem ten koste gaat van de tijd voor de cliënt. Bijna de helft van de mensen is een uur of langer per dag bezig met dbc-registratie.